

Педагогтер арасындағы өзара сыйластық, кәсіби қарым-қатынас және жағымды психологиялық ахуал

Құрметті әріптестер!

Бүгінгі сөзіміз педагогтер арасындағы өзара сыйластық, кәсіби қарым-қатынас және ұжымдағы жағымды психологиялық ахуал туралы болмақ. Балабақшадағы күнделікті жұмыс – бірлескен еңбекті қажет ететін жұмыс. Тәрбиеші, тәрбиеші көмекшісі, әдіскер, психолог, музыка жетекшісі, дене шынықтыру нұсқаушысы және басқа да қызметкерлер өз міндеттерін атқара отырып, үнемі бір-бірімен қарым-қатынаста болады. Сондықтан ұжымдағы қарым-қатынастың дұрыс қалыптасуы жұмысымыздың нәтижесіне де әсер етеді.

Өзара сыйластық дегеніміз – тек сыпайы амандасу немесе жақсы сөз айту ғана емес. Ол – әріптестің пікірін тыңдау, еңбегін бағалау, қажет кезде қолдау көрсету, адамның жеке басына қатысты орынсыз пікір айтпау және қызметтік мәселені жеке қарым-қатынаспен араластырмау.

Күнделікті жұмыста әртүрлі жағдай кездеседі. Бір мәселе бойынша пікірлердің сәйкес келмеуі, жұмысқа қатысты ескертулер немесе түсініспеушіліктер болуы мүмкін. Мұндай кезде мәселені ушықтырмай, сабырмен сөйлесіп, ортақ шешім іздеген дұрыс. Әсіресе әріптестің көзінше дауыс көтеру, кемсіту, мысқылдау немесе жеке басына қатысты сын айту ұжымдағы сенімге кері әсер етеді.

Кәсіби қарым-қатынаста «адамды емес, мәселені талқылау» қағидасын ұстанған жөн. Мысалы, «Сіз үнемі дұрыс істемейсіз» деген сөздің орнына «Бұл жұмысты қалай жақсартуға болады?» деп сөйлесу – мәселені шешуге мүмкіндік береді.

Ұжымдағы психологиялық ахуалға әр адамның көңіл күйі мен қарым-қатынасы әсер етеді. Бір қызметкердің дөрекі сөзі немесе орынсыз әрекеті басқа адамдардың да көңіл күйіне әсер етуі мүмкін. Сол себепті өз сөзімізге, дауыс ырғағымызға және іс-әрекетімізге көңіл бөлгеніміз дұрыс.

Жас мамандарға қолдау көрсету де – ұжым мәдениетінің бір бөлігі. Жұмысқа жаңадан келген педагог құжат жүргізу, балалармен жұмыс, ата-аналармен қарым-қатынас сияқты көптеген мәселеге бірден бейімделе қоймауы мүмкін. Мұндай жағдайда тек кемшілігін көрсету емес, дұрыс жолын түсіндіріп, тәжірибемен бөлісу маңызды.

Сонымен қатар әріптестің еңбегін бағалай білу қажет. Қарапайым ғана «рақмет», «жақсы жұмыс болды», «көмегіңізге рақмет» деген сөздердің өзі адамға жақсы әсер қалдырады. Ұжымда бір-бірінің жақсы жұмысын көріп, қолдап отыру өзара сенімді күшейтеді.

Педагогтердің өзара қарым-қатынасы балаларға да әсер ететінін ұмытпауымыз керек. Балалар үлкендердің бір-бірімен қалай сөйлесетінін, мәселені қалай шешетінін байқап өседі. Сондықтан педагогтің кәсіби мәдениеті тек жұмыс орнындағы қарым-қатынас емес, ол балаға көрсетілетін күнделікті тәрбие үлгісі де болып табылады.

Кейде қызмет барысында шаршау, көңіл күйдің болмауы немесе жеке мәселелер әсер етуі мүмкін. Мұндай жағдайда әріптестің жағдайын түсінуге тырысу қажет. Бірақ қандай жағдай болса да, қызметтік әдеп талаптарын сақтап, өз эмоциямызды жұмыс барысына кері әсер етпейтіндей басқара білуіміз керек.

Ұжымда жағымды психологиялық ахуал қалыптастыру үшін барлығымызға ортақ қарапайым қағидаларды ұстанған жөн:

- бір-бірімізді тыңдай білу;
- орынсыз сын мен жеке пікірге жол бермеу;
- мәселені сырттай талқыламай, тікелей сөйлесу;
- әріптестің еңбегін бағалау;
- қажет жағдайда көмек көрсету;
- жас мамандарды қолдау;
- қызметтік және жеке қарым-қатынасты араластырмау;
- қандай жағдайда да педагогикалық әдеп шеңберінен шықпау.

Қорытындылай келе, жақсы психологиялық ахуал өздігінен қалыптаспайды. Ол әр адамның күнделікті сөзі мен ісінен құралады. Бір-бірімізге құрметпен қарап, түсіністік танытып, мәселені сабырмен шешуге дағдылансақ, ұжымдағы жұмыс та нәтижелі болады.

Әр педагогтің ұжымдағы орны бар. Сондықтан бір-бірімізді бәсекелес емес, ортақ мақсатқа бірге жұмыс істейтін әріптес ретінде қабылдауымыз қажет. Біздің ортақ мақсатымыз – балаларға сапалы тәрбие мен білім беру ғана емес, сол жұмысты өзара сыйластық пен кәсіби мәдениет қалыптасқан ортада атқару.

Педагогтерге кеңес

Балабақшадағы жағымды орта ең алдымен адамдардың бір-бірімен қалай сөйлесетініне, бір-біріне қалай қарайтынына байланысты. Күнделікті жұмыста әртүрлі пікірдің, түсініспеушіліктің болуы қалыпты жағдай. Маңыздысы – оны қалай шешетініміз.

1. Әріптесіңізді тыңдай біліңіз

Әңгімелесушінің сөзін бөлмей тыңдау, пікірін жоққа шығармай тұрып түсінуге тырысу – кәсіби қарым-қатынастың қарапайым, бірақ маңызды ережесі.

Есте ұстаңыз:

«Менің пікірім ғана дұрыс» деген ұстаным ұжымдық жұмысқа кедергі келтіреді.

2. Адамды емес, мәселені талқылаңыз

Жұмыста қателік немесе кемшілік байқалса, оны жеке адамның мінезімен байланыстырмай, нақты жұмыс мәселесі ретінде қарастырған дұрыс.

☐ «Сіз үнемі осылай жасайсыз».

☐ «Осы мәселені қалай дұрыстауға болады деп ойлайсыз?»

Сын айту қажет болған жағдайда да адамның ар-намысына тимей, мәселенің шешіміне назар аудару керек.

3. Қарым-қатынаста дауыс ырғағына мән беріңіз

Кейде сөздің мазмұнынан гөрі оны айту мәнері көбірек әсер етеді. Дауыс көтеру, мысқылдау, кекету немесе көпшілік алдында әріптесті ыңғайсыз жағдайға қалдыру ұжымдағы сенімге кері әсер етеді.

Сабырлы сөз – кәсіби мәдениеттің белгісі.

4. Қызметтік және жеке қарым-қатынасты араластырмаңыз

Әріптеспен жеке мәселе бойынша келіспеушілік туындаса, оны қызметтік міндеттерге әсер еткізбеуге тырысу қажет.

Жеке ренішті жұмысқа араластырмау, басқа әріптестерді өзара келіспеушілікке тартпау – ұжымның тұрақтылығын сақтауға көмектеседі.

5. Әріптесіңіздің еңбегін бағалаңыз

Кейде қарапайым ғана «Рақмет», «Жақсы жұмыс болды», «Көмегіңізге рақмет» деген сөздің өзі адамға үлкен қолдау береді.

Әріптестің жетістігін көре білу, қажет кезінде көмектесу, тәжірибесімен бөлісу – бәсекелестіктен гөрі ынтымақтастықты қалыптастырады.

6. Жас маманға қолдау көрсетіңіз

Жаңа келген педагог үшін алғашқы кезең оңай бола бермейді. Құжат жүргізу, балалармен жұмыс, ата-анамен қарым-қатынас, күн тәртібі – барлығына бірден бейімделу уақытты қажет етеді.

Сондықтан жас маманның кемшілігін сынаудан бұрын, оған **«Қалай дұрыс жасауға болады?»** деген бағытта көмек көрсету маңызды.

7. Мәселе туындаса, кейінге қалдырмай сөйлесіңіз

Түсініспеушілік жинала берсе, ол үлкен ренішке айналуы мүмкін. Сондықтан мәселені көпшілікке таратпай, алдымен өзара тыныш сөйлесіп шешуге тырысқан дұрыс.

Сөйлесу үшін үш сұрақ көмектеседі:

- Не болды?
- Бұл жағдайға мен қалай әсер еттім?
- Енді жағдайды қалай түзете аламыз?

8. Балалар үшін ортақ үлгі болайық

Педагогтер арасындағы қарым-қатынасты балалар да байқайды. Үлкендердің бір-біріне құрметпен сөйлеуі, кешірім сұрай білуі, тыңдауы және келісімге келуі – балаға берілетін көрнекі тәрбие.

Сондықтан ұжымдағы мәдени қарым-қатынас – тек қызметкерлер арасындағы мәселе емес, ол баланың тәрбиесіне де қатысты.

КҮНДЕЛІКТІ ЖҰМЫСТА ЕСТЕ САҚТАҢЫЗ:

СӨЙЛЕР АЛДЫНДА – ойлан.

СЫН АЙТАР АЛДЫНДА – жолын ойла.

РЕНЖІГЕН КЕЗДЕ – асықпай сөйле.

КӨМЕК ҚАЖЕТ БОЛСА – қолдау көрсет.

КЕЛІСПЕГЕН ЖАҒДАЙДА – мәселені емес, шешімді ізде.

Басты қағида:

«Әріптесім – менің қарсыласым емес, ортақ мақсаттағы серіктесім».

Бестамақ «Болашақ» балалар бақшасы

**Педагогтер арасындағы өзара сыйластық, кәсіби
қарым-қатынас және жағымды психологиялық ахуал**
(педагогикалық әдеп кеңесі)

Әдіскер: Бекенова Г.Ж.

2026 жыл, қыркүйек.